

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

Iznāk no 1954. gada

2006. gada septembris Nr.16/17 (915/916)

www.lns.lv

Cena 30 santīmi

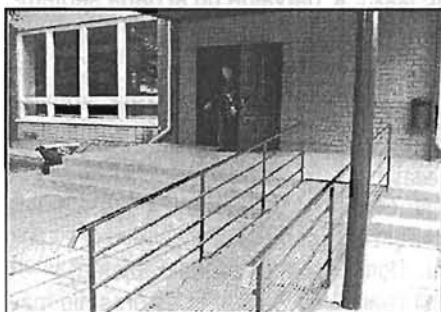
Projekts
«LNS — OTRĀS MĀJAS»

Kvalitātes rādītājs — cilvēku prieks

Ilze Kopmane

30.augustā svinīgā gaisotnē KC «Rītausma» risinājās priecīgs notikums — pēc remonta tika nodotas ekspluatācijā vestibila, tuaļu un garderobes telpas, kā arī invalidu vajadzībām piemērotas divas ieejas pašā namā.

Apjomīgais remonts tika paveikts savlaicīgi un kvalitatīvi saskaņā ar Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības fonda finansētajā projektā «LNS — otrās mājas» paredzētajiem darba uzdevumiem.

Svinīgo notikumu pagodināja viesi no projekta uzraudzības institūcijas — Sociālo pakalpojumu pārvaldes (SPP), LNS Domes locekļi, projekta realizācijā iesaistītie LNS speciālisti, paši celtnieki no firmas «Būvtrans», kā arī prese un Latvijas TV uzņemšanas grupa.

LNS prezidents A.Pavilins uzrunā pavēstīja, ka remontdarbi veikti 30,6 tūkst. latu apmērā, pateicās visiem, kuri savu «roku» pielikuši šī posma darbu veikšanā: finansētājiem no Eiropas, konkursa rīkotājiem un uzraudzītājiem no SPP, darbiniekiem, celtniekiem. Pēdējiem it īpaši: «Mums pilnīgi sveši cilvēki no Daugavpils kopīgā darba laikā kļuvuši par savējiem, izdarot daudz laba...»

Kultūras centra «Rītausma» direktore M. Piterniece atgādināja klātesošajiem ne tik sen drūmo pagātnes ainu, kas valdīja «Rītausmā», un salīdzināja to ar jaunām pārmaiņām, kas to laiku pa laikam piemeklējušas pāris gadu laikā. Viņa izteica cerību, ka tādā veidā pamazām viss nams tiks sakārtots līdz galam visos mazākajos stūrīšos un īpaši pateicās LNS speciālistei **Annai Bogdanovai**, куру kā čaklu rūķīti redzēja visos darbos un lietās remonta gaitā.

SPP sociālo pakalpojumu, kvalitātes un kontro-

les daļas vadītāja Iveta Purne atzinās, ka viņu fascinē nedzirdīgo cilvēku apbrīnojamā spēja zīmju valodā paust savas domas, emocijas, nostāju. Nedzirdīgo savienības darbā jūtas patiesas rūpes par saviem cilvēkiem, un tas ir galvenais kvalitātes rādītājs, viņa teica, jūtams, ka šeit nepieprasa un nedeklarē savas tiesības, bet pirmām kārtām dara paši un meklē arvien jaunas iespējas, kā uzlabot situāciju: «Tādos gadījumos arī mums ir patiess prieks palīdzēt. Šodienas darba rezultāts ir laba liecība, ka Eiropas nauda neiet zudībā, bet dara laimīgākus un priecīgākus jūsu ļaudis,» — tā Iveta Purne uzsvēra pasniežot savu dāvanu — eksotisku poda puķi.

ES grantu shēmas apsaimniekošanas daļas speciāliste Inguna Kārnupa uzteica centību un rūpību, ar kādu strādāja LNS speciālisti projekta realizācijā: «Mums ir ļoti stingras prasības, precīzi jāatskaitās par katru santīmu, un to LNS kā projekta ieviešana spēja veikt. Īpaši gribu uzteikt **Ilzi Roķi**, projekta finansisti».

Šķiet, klātesošie pēc pastaigas pa izremontētajām telpām vienprātīgi pievienojās LNS prezidenta atzinumam: «Mums veicas tādēļ, ka vairākumā mums līdzās,

Tiksimies!

1.oktobrī pl.12 Nedzirdīgo dienai veltīts pasākums „Mēs — sabiedrības daļa”:

☞ svinīgā uzruna
☞ koncertuzvedums
☞ sirsnīgas tikšanās, sarunas, domu apmaiņa...

Visi mīļi gaidīti Rīgā, Kongresu namā — Kr. Valdemāra ielā 5.

Šajā numurā

☛ 2. lpp. LNS Dome spriež par zemes iegādi, nekustamiem īpašumiem. Alūksnēši nosvin 60 gadus.

☛ 4. — 6. lpp. Ielūkojieties nedzirdīgo jaunās paaudzes izglītības gaitās!

☛ 7. lpp. Jaunumi Zīmju valodas centrā. LNSF pārstāvji kongresā Šveicē.

☛ 8.lpp. Teātra Māmuļai Elvīrai Elksnei — 100! Īpašie sveicieni.

2006.gadā laikraksts «Kopsoli» iznāk ar Rīgas Domes finansiālu atbalstu

«Kvalitātes rādītājs...»

Sākums 1.lpp.

bijuši labi cilvēki. Tā ir bagātība. Paldies visiem!»

Savukārt celtnieki nu jau tradicionāli – ar dāvanu (gleznu) atvadījās no paveiktā, gatavā objekta, lai jau nākamajā rītā dotos uz jauno objektu Pļaviņu klubā, kur nepilnos pāris mēnešos jāizremontē tulka kabinets un palīgtelpas (gaitenis, labiercības).

Līdztekus notiek arī – ugunsdrošības sistēmas ierīkošana Valmieras klubā un

nobeigumā sekos remonts telpās Rīgā, Elvīras ielā 19,

kur paredzēts ierīkot publiko LNS Informācijas centru.

LNS Domes sēdē

30.augustā sēdē tika izskatīti vairāki jautājumi, kas saistīti ar LNS nekustamiem īpašumiem.

Par zemesgabalu Rēzeknē

LNS valde saņēmusi piedāvājumu no īpašnieka nopirkt zemesgabalu, uz kura daļēji atrodas LNS nekustamais īpašums – Raiņa ielā 5A, kurā izvietots arī tagadējais klubs. Tā lielums 1286 m², cena – 10 Ls/m².

Domnieki rūpīgi apsvēra un izdebatēja iespējamus variantus – gan zemes pirkšanas, gan nomāšanas gadījumā.

Klupšanas akmens šai darījumā – servitūta ceļš, kas šķērso pagalmu tieši gar ieeju klubā. Lai tiktu vaļā no tā, zeme jāpērk ar sakostiem zobiem un

– sajožot jostu, jo brīvu līdzekļu LNS kasē nav un kredītu ņemt nebūtu prāta darbs, ja nav zināms, no kādiem līdzekļiem pēc tam to atdot.

Nolēma: pirkt zemesgabalu ar noteikumu, ka tiek panākta vienošanās par patlaban pastāvošā servitūta ceļa likvidēšanu.

Par iecerēto kluba ēku Liepājā

LNS valde, pildot Domes lēmumu par mājas pirkšanu Liepājā kluba vajadzībām, iepazīs ar situāciju uz vietas, kā arī kredīta ņemšanas iespējām. Izrādījās, ka ēka ir iekļāta, ārkārtīgi sliktā stāvoklī un arī kredītu LNS nav spējīga ņemt. Tāpēc LNS prezidents rosināja atcelt šo Domes lēmumu, kas arī tika izdarīts.

Taču liepājniekiem nevajag zaudēt cerības tikt pie savas mājvietas. LNS valde meklēs citas iespējas, to skaitā – projekta ietvaros nodrošināt finan-

sējumu jauna kluba būvei.

Par maksātnespējas atzīšanu

Dome uzklauzīja domnieka L.Paulēna apsvērumus par LNS dibinātās SIA «LNS īpašumi» pašreizējo stāvokli un ierosinājumu par tās likvidāciju sakarā ar nespēju nokārtot vecus nodokļu parādus.

Nolēma: LNS valdei risināt jautājumu par SIA «LNS īpašumi» maksātnespējas atzīšanu.

Par māju privatizāciju Smiltēnē

LNS īpašumā ir piecas t.s. Livānu dzīvojamās mājas. Divu māju iemītnieki vēlas privatizēt savu aizņemto platību. Domnieki bija vienprātīgi, ka tirgus apstākļos par velti neko nevar dabūt. Jautājums tikai – par kādu cenu?

Nolēma: Uzdot LNS valdei izpētīt šo jautājumu un gatavot priekšlikumus izskatīšanai uz nākamo Domes sēdi.

«Uzsmaidiet saulei!»

Konkursā III kārtā «KS» nr.10/11 bija jāatrod seši vārdi, kas jāsakārto sakarīgā teikumā: **Lai visiem lasītājiem liksmas Jāņu dienas!**

Pareizas atbildes atsūtījuši pieci: M.Oknera (Liepāja), Ā.Dzirne (Limbaži), R.Pranča (Dricēni), A.Simanoviča, I.Palīce (Rīga). Paldies visiem konkursa dalībniekiem.

Uzvarētājas gods izlozes veidā šoreiz piešķirts **Ilonai Palīcei**. Viņa saņems redakcijas balvu – «Neatkarīgo Rīta Avīzi».

Uzmanību! Konkurss turpinās. IV kārtā jāatrod 6 vārdi un arī no tiem jāizveido sakarīgs teikums. Atbildes sūtiet līdz 20. oktobrim.

Uzmanību!

Palielināts sociālās rehabilitācijas pakalpojumu apjoms.

LM Sociālo pakalpojumu pārvalde no šī gada septembra Latvijas Nedzirdīgo savienībai papildus iedalījusi no valsts budžeta apmaksātus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus šādā apjomā:

- Latviešu zīmju valodas apmācībā papildus 1 klientam 80 stundu apjomā;
- Saskarsmes prasmju mācībās papildus 10 klientiem 90 stundu apjomā;
- Zīmju valodas tulka un komunikāciju pakalpojumi papildus 200 klientiem 210 stundu apjomā.

Pamatojoties uz papildus piešķirto pakalpojumu apjomu, LNS Komunikācijas centrs ir apturējis cenrāža par maksas pakalpojumiem atsevišķu punktu piemērošanu.

Aizgājusi mūžībā

† Jeļena Sokirko
(1928.23.V – 2006.14.VII).
Rīgas biedrība

Jubileja

Maruta Piterniece

Pašā augusta sākumā viena no LNS vecākajām organizācijām LNS Smiltēnes biedrības Alūksnes grupa (bijusi – biedrība) atzīmēja savas apstāvēšanas 60. gadadienu.

Savu jubileju alūksnieši bija nolēmuši svinēt reizē ar Alūk-

Kopā sešdesmit gadus

snas pilsētas svētkiem un kapusvētkiem. Uz pasākumu pulcējās ne tikai alūksnieši, bet arī smiltēnieši, rīdzinieki.

Ar Alūksnei veltītu dzejoli pasākumu atklāja kluba vadītāja Dzintra Ligita Herbste. Tam sekoja ieskats grupas vēsturē un ilggadīgo aktīvistu apbalvošana. Viņu vidū: **Antonija Pa-**

kalniete, Herberts Kirķelis, Rīta Egle, Margarita Cvetkova, Gaļina Mirosņičenko un grupas priekšsēdētāja, kolektīva dvēselite ar vīru – **Anita un Ārijs Sprudzāni.**

Neskatoties, ka pilsētas svētkos daudz darba un maz laika, pasākumu tomēr pagodināja arī Alūksnes rajona pado-

mes priekšsēdētājs Laimonis Sīpols un galvenā speciāliste sociālos jautājumos Vija Vārtukapteine. Pārstāvji atzina, ka sadarbība ar nedzirdīgo grupu, tāpat kā ar pārējām invalīdu organizācijām, ir laba; iespēju robežās tiek sniegta finansiāla palīdzība. Novēlot vislabāko veiksmi turpmākā sadarbībā, viņi pasniedza piemiņas velti un ziedus grupas priekšsēdētājai Anitai Sprudzānei (*attēlā — 1.rindā pirmā no kreisās*).

LNS valdes vārdā alūksniešus sveica šo rindu autore. Liels prieks un gandarījums, ka Anita iemantojusi kolektīvā atbalstu, cieņu, jo pati pret citiem ir ļoti sirsnīga, vienkārša un pretimnākoša. Dāvanā tika pasniegts biroja krēsls, lai vadītājai ērti darboties pie datora.

Ar melodeklamāciju «Nesaki, ka laimes nav» nelielu koncertiņu atklāja Anita. Tai sekoja smilteniešu melodeklamācijas Martas Ļebedevas, Sintijas Šoldres un Līgas

Kalnītes izpildījumā.

Pasākuma turpinājumā – garšīga torte, glāze vīna, jo tā taču jubileja! Pašmāju saimniecīšu sviestmaizītes, dažādi salāti, kafija papildināja svētkus, lai visi justos labi un raisītos draudzīgas sarunas.

Līdz pasākuma beigām nebiju, bet pēc tam no apmeklētāju atsauksmēm secināju, ka laiks tika pavadīts jauki līdz pat pusnaktij!

Lai nezūd optimisms! Turieties kopā arī turpmāk kā priekos, tā arī bēdīgākos brīžos! Nākošajā dienā tika apmeklēta bijušā Alūksnes biedrības dibinātāja un

ilggadīgā vadītāja Alfrēda Čabura atdusas vieta, noliekot ziedus viņa piemiņai.

Šurp, grāmatas, uz skolu!

Cik izmaksā skolasbērns

Daiga Delle

Mūsu ģimene šovasar tika pie jauna statusa – kļuvām par divu skolnieciņu ģimeni ar jauniem pienākumiem un raizēm: kā nu būs?

Dāvis startē uz 4.klasi, Daniels ir pirmklasnieks. Puiši mācās Rīgas 25.vidusskolā. Apzinīga mamma būdama, sākoties vasarai, jau steidzu uz *Zvaigznes ABC* grāmatnīcu ar garum garajiem sarakstiem. Lielāko daļu no tām nevar dabūt skolas bibliotēkā. Tad nu sagādāju puikām prieku, nopirku pašiem savas grāmatas. Turklāt veikalā bija paziņojums, ka ar 30.jūniju mācību grāmatu izmaksas palielināsies, tad nu iepirku arī II pusgamam. Kases čeks uzrādīja 82 Ls, bet puiku sejās toties plats smaids par košajām, skaistajām grāmatām!

Mēs esam iecienījuši firmas *Freko* kancelejas veikalus, tur iepirkām pārējos mācību piederumus – 50 Ls. Toties sakrājām nepieciešamos *Freko* akcijas punktus un vinnējām biļeti uz Līvu akvaparku – arī labi! Mūsu žiperīgais pirmklasnieks ir augumā mazs un trausls puisis, bet grāmatas smagas, tāpēc parūpējāties, lai vismaz skolas soma būtu viegla. Lielais brālis sagai-

dīja *Elkor Plaza* veikala atlaides un arī tika pie jaunas somas ar norunu, ka abi ar šīm somām (60 Ls) staigās pāris gadus.

Vēl par apģērbiem – arī tie tika gādāti visu vasaru. Plusi: ja iepērkas jūnijā, jūlijā, veikalos nav nervozas ļaužu burzmas, iepērkoties pamazām, neizjūt finansu šoku! Lietderīgi izmantoju savu atvaļinājumu.

Un mani ļoti ieinteresēja, kā ar šīm rūpēm augusta sākumā tiek galā citas mūsu māmiņas. Tā kā nedzirdīgo sabiedrība ir kā liela ģimene, kurā viens par otru visu zina, tad daudzas māmiņas atteicās dalīties pieredzē, tāpēc liels paldies šīm drosmīgajām māmiņām!

Inguna Krama – Karīnas (9 gadi) un Emīla (12) mamma

Meitiņa mums 2.klasītē, dēls 6.klasē. Viss sapirkts, kopā sanāca apmēram 55 Ls.

Karīna mācīsies Rīgas Logopēdīskajā skolā, bet Emīls Valmieras Vādzirdīgo bērnu skolā.

Vasarā abi bērni sportoja: gāja uz tenisa treniņiem, aktīvi nodarbojās ar orientēšanās sportu. Dēls dažreiz pat piepelnījās un pats saņēma algu.

Aiga Ķeire, 2 dēlu mamma

Mūsu ģimenē Kristaps (12) 6.klasē, Daniels (6) šogad uzsāk skolas gaitas. Viss skolai nepieciešamais jau sa-

pirkts – mācību grāmatas, darba burtnīcas un citi sīkumi, arī mugursomas – tēriņi abiem kopā sanāk ap 60 latu.

Daniels ies Rīgas Ziepniekalna sākumskolā, bet Kristaps mācīsies Cēsu pilsētas vidusskolā.

Vasarā bērni pārsvarā palīdzēja veikt darbiņus mūsu jaunbūvē.

Gita Stupāne, arī 2 bērnu māmiņa

Dēlam oktobrī būs 7gadi, un viņš tagad ir RNBIS 1.klases skolnieks, bet meita (4) apmeklē Salaspils bērnu dārzu. Jau nopirku visu nepieciešamo, sanāca gandrīz 35 ls. Tā kā bērnu dārza izlaidumā dēlam bija jauns uzvalks, tad no šīm rūpēm esmu atbrīvota. Vasarā bērniem nebija garlaicīgi: brauca uz laukiem, pabija nometnē, ekskursijā un ciemos.

Gunta Vazdiķe, māmiņa no Liepājas

Mūsu vecākais dēls ies 4. klasē, jaunākais vēl gadu apmeklēs bērnu dārzu.

Savlaicīgi esmu sarūpējusi visu nepieciešamo skolai. Bija jāpērk tikai rakstāmlietas un, protams, arī apģērbs. Rīgas skola nepieprasa lielus pirkumus, jo nodrošina ar grāmatām. Nevaru iedomāties, kā dzirdīgu bērnu mammas tiek galā ar lielajiem, dārgajiem pirkumiem. Viņiem jāpērk tik daudz grāmatu!

Vasaru bērni pavadīja brīnišķīgi! Daudz peldējās jūrā un ezeros. Nedēļas nogalēs visa ģimene izbraucām

«Cik izmaksā skolābērns...»

Sākums 3.lpp.

ekskursijās ārpus Liepājas. Bērni labi atpūtās arī mājās, jo mūsu dārzā ir liels zāliens, kur var spēlēt pat futbolu.

Laima Karlstrēma, 4 bērnu māmiņa:

Mūsu māja vienmēr ir pilna ar bērniem un mazbērniem (sk. foto «KS», 18. nr.). Arī darbā cilvēki vēršas pie manis pēc padoma un palīdzības, tāpēc neatliek lielam iepirkšanās bumam. Turklāt divas lielās meitas jau ir savā dzīvē. Trešā (19) mācās Rīgas celtniecības koledžas 2.kursā, viņai katru mēnesi sūtu 100Ls īrei un iztikai, pārējo nopelna pati, strādājot gadījuma darbus, piemēram, šovasar bija gide ārzemnieku grupām.

Pastarītis Aigars ies 8.klasē Vārmes pamatskolā un arī mūzikas skolas klavieru klasē. Apģērbi, apavi, kā arī sporta piederumi un soma viņam izmaksāja ap – 70 Ls. Bet to visu pirkām jau vasaras sākumā. Par mācību grāmatām mums nav jāsatraucas – tās dod skola un par tām maksājam nomu 1.50 Ls par visu mācību gadu. Skolā pusdienām nepieciešami 6 Ls mēnesī, tikpat mūzikas skolai un vēl katru mēnesi fonda nauda – 1 Ls. Aptuveni 15

Ls par burtnīcām, kladēm un vēl šo to citu. Vasarā Aigars daudz laika veltīja grāmatām, viņam mīlākās – par Hariju Poteru. Vēl puisis palīdzēja omei laistīt dārzu, protams, savu laiku pasēdēja arī pie datora.

Dace Lukse, jūrmalniece

Dēlam (12) jāiet 5. klasē, meita (5) ir bērnudārza audzēkne. Pirkumiem iztērēju aptuveni 25 latus.

Šovasar laiks visus lutināja, bērni katru dienu peldējās, kopā devāmies uz Igauniju, Liepāju. Mūsu bērni bija arī čakli palīgi pašu mājā – plāva zālienu, un veica citus darbus.

Ize Sala, nesen kļuvusi par otra bērniņa māmiņu

Mūsu meita Anna mācās Rīgas centra humanitārās skolas 3.klasē, bet dēliņš vēl ēd mammas pienu. Lielāko daļu pirkumu veicu savlaicīgi, bet droši vien būs vēl daudz kas vajadzīgs un tāpēc vēlreiz jāapmeklē veikali. Tēriņu meitai daudz un katru gadu pieaug to cena!

Bērni lielāko daļu vasaras atpūtās savā sapaņā, spēlējoties ar dautziem kaimiņu bērniem. Anna vērtē, ka jauki un brīnišķīgi izdevies pavadīt brīvo laiku. Viņai Vaidavā bija sporta deju

nometne divas nedēļas, no turienes pārbrauca priecīga ar jauniem piedziļojumiem un draugiem. Šovasar daudz ciemojamies arī pie draugiem un radiem.

Ilona Logina, 3 bērnu māmiņa no Ikšķiles

Vecākā meita Lilita turpina mācīties Oskara Kalpaka Rīgas Tautas daļamatu pamatskolas 9.klasē (16), vidējais dēls Lauris (11) RNBIS 5.a klasē, arī jaunākā meita Ilva (7) šogad sāka skolas gaitas turpat 1. klasē.

Lilitai jau iztērēju 40 Ls, pārējiem sapirkts tikai daļēji, tāpat izmaksas vēl palielināsies.

Vasarā bērni daudz laika pavadīja laukos Cesvainē un Ikšķilē, pabija arī nometnē.

Anita Homiča, arī 3 dēlu māmiņa

Mums ir 2 skolēni un viens mazulis. Vecākajam Bilam ir 10 gadi, un viņš iet 4. klasē. Vidējais Madars (7) mācās 1. klasē, jaunākais Mareks (2) vēl nav sācis pat bērnudārza gaitas (sk. foto «KS», 18. nr.). Pamazām ir sapirkts grāmatas, burtnīcas un citas lietas par apmēram 70 latiem. Puikas vasarā daudz peldējās, spēlējās un gāja ciemos.

dzirdīgo klasēs turpina 18 audzēkņi, to vidū – izlaidumam gatavosies 9.

Raiņa vakarskolā 10. – 12. klasē mācīsies 24 nedzirdīgie jaunieši.

Daugavpils logopēdiskās skolas audzēkņu vidū ir 23 nedzirdīgie un 4 vājdzirdīgie.

Bet nu paraudzīsimies, kāda ir mūsu jauniešu attieksme pret amatizglītību!

Sociālās integrācijas centra (SIC) mācību iestādēs Jūrmalā uzņemšana vēl turpinās, bet šobrīd profesionālajā vidusskolā mācās 7 audzēkņi, RRC koledžā – 2 studenti. Viņi apgūst elektronikas montēšanas, informācijas tehnoloģijas, pavāra, uzskaites un grāmatvedības specialitātes. SIC aicina vēl pieteikties jauniešus, kuri grib mācīties. Iespējas ir, nodrošināti surdotulki, labi apstākļi sekmīgām mācībām. Izmantojiet šo izdevību!

Starp citu, **RRC koledžā** studijas šogad uzsāk 18 studenti, kas apgūs ziņības zīmju valodas tulku specialitātē.

Sācies jaunais mācību gads

Ilze Kopmane

Vairāk vai mazāk svinīgi, ar dažādu audzēkņu skaitu un atšķirīgā laikā sācies jaunais mācību gads mācību iestādēs, kur mācās bērni un jaunieši ar dzirdes traucējumiem.

Rīgas skolā šogad mācības uzsāks 10 pirmklasnieki, bet startam lielajā dzīvē gatavosies 16 audzēkņi, divās izlaiduma klasēs. Skolā kopā mācīsies 170 skolēnu. Skolas direktore V.Kaniņa informēja, ka šis gads skolai ļoti veiksmīgs tieši finansiālā ziņā: «No valsts budžeta mums un arī citām speciālām skolām šogad tika piešķirts daudz reizu lielāks finansējums nekā jebkad agrāk. Patiešām neparasti daudz! Tāpēc varējām paveikt remontus un ieviest jauninājumus ievērojamā apjomā. Iegādātas tādas mūsdienīgas tehnoloģijas,

par kurām agrāk varējām tikai sapņot, un tas bagātinās mācību procesu un mūsu audzēkņu ikdienu ar jaunām iespējām šajā mācību gadā.»

Valmieras skolā arī notiek pamatīgi remontdarbi, kuri dažādu iemeslu

Pirmo dienu pirmās skolas pirmā klasē

dēļ aizkavējušies, tāpēc mācību gads šogad sākās tikai 10. septembrī.

Jaunumi šogad ir **Rīgas 51.vidusskolā**, kur mācībām 10. klasē pieteikušies daudzi Valmieras un Rīgas skolu šī gada absolventi. Kopā 21. Tādējādi šī krievu plūsmas skola jauniešus mācīs arī latviešu skolu absolventus. Tā teikt, integrācija praksē! Mācības ne-

Šo projektu atbalsta Eiropas Savienība.

Alsviķu profesionālajā skolā pagaidām iestājušies 6 nedzirdīgie un mācības turpina arī 6. Jaunieši ar dzirdes traucējumiem apgūst zināšanas šādās specialitātes: pavāri, pavāra palīgi, šuvēji, apavu labotāji, koksnes materiālu apstrādātāji un teksta redaktoru operatori.

Barkavas arodvidusskolā apdares darbu speciālitāti otro gadu turpina apgūt 10 puīši, bet no jauna – I kursā mācības sāk viens.

Rīgas amatniecības skolā arī turpina mācības 8 nedzirdīgo jauniešu – telpu dekoratoru grupa ES atbalstītā projekta ietvaros un 4 audzēkņi apgūst citas specialitātes (apgērību modelēšana, ādas izstrādājumu un stila mēbeļu izgatavošana) – visi IV kursā, viens šogad uzsāka apgūt mājaslapas dizainera profesiju.

Daži vēl mācās arī Dizaina un lietišķās mākslas vidus-

skolā (2) un Purvciema amatniecības vidusskolā (1).

Bet kāda aina veidojas augstskolās?

Studentu šogad ir samērā daudz. Visvairāk **Rēzeknes universitātē** – tur uz finišu rudenī pašlaik virzās 8 nedzirdīgo audzēkņu skolotāji un audzinātāji, kuri apgūst surdopedagoģiju: I. Krama, O. Volonte, G. Priede, U. Ozols, A. Pļaviņa, I. Sala, L. Kleina-Brūvere, I. Immure.

Pēdējā – 4. kursā ekonomikas specialitāti **Ekonomikas un kultūras augstskolā** apgūst Sandra Gutāne. **Latvijas Universitātē** mājturības, mājsaimniecības un kultūras vēstures zinības arī 4. kursā studē Santa Kesenfelde (viņai gan jāmacās 5 gadi). Turpat Pedagoģijas un Psiholoģijas fakultātē skolotājas specialitāti apgūst Renāte Jansone (V kursā) un Ivars Kalniņš latviešu valodas un literatūras skolotāja programmā (IV kurss). Ceļā uz maģistra grā-

du ir Liene Kleina-Brūvere un Daiga Delle. Iveta Kraze studē IV kursā **Sporta akadēmijā**, bet Arta Siliņa **Liepājas Pedagoģiskajā augstskolā**. Otru studiju gadu augstskolā «Attīstība» sākusi Sandra Gerenovska.

Pavisam jaunu taku gatavojas iemīt LNS viceprezidents Edgars Vorslovs un LNSF prezidents Varis Strazdiņš, kuri šoruden uzsāk e-studijas **Biznesa augstskolā «Turība»** profesionālā bakalaura programmā uzņēmējdarbības vadībā. Tas būs sava veida eksperiments, kas zina, varbūt pat nedzirdīgiem studentiem visai piemērota studiju veida aprobācija?

Iespējams, ka arī kādās citās arodvidusskolās, koledžās un pat augstskolās drosmīgi vienatnē ar grūtībām cīnās citi jaunieši, par kuriem mums nav ziņu, tāpēc vēlam sekmes visiem un visām, kas mācās, sākot no bezdarbnieku vai citiem kursiem līdz pat universitātei vai akadēmijai.

Vecākiem jābūt ļoti atbildīgiem

Kad svinīgais brīdis skolas zālē beidzās, pedagogi ar skolēniem devās uz klasēm, bet vecāki sapulcē tikās ar skolas administrāciju. Direktore informēja par skolas gatavību jaunajam mācību gadam. Pateicoties valsts piešķirtajam finansējumam, bijis iespējams izremontēt skolas telpas, iegādāties jaunas mēbeles – padarīt vizuāli skaistāku skolas vidi.

Vecāki tika aicināti uz sa-

skolas direktore Vija Kaniņa. Mīļi un sirsnīgi lieli skolas bērni – divpadsmitklasnieki sveica mazos pirmklasniekus, vēlot viņiem zinātkāri un vēlmi mācīties. Laba vēlējumus skolēni, viņu vecāki un pedagogi saņēma arī no Leonoras Morozovas un Ritas Nazarovas – direktora vietniecei mācību darbā, Brigitas Porietes – direktora vietniecei audzināšanas darbā, Dzintara Stepāna – direktora vietnieka informātikā.

Kad Latvijā vilno ziedu jūra

Māra Sadovska

Klāt 1. septembris – Ziņību diena. Ar svētku prieku par atkaltikšanos vecāko klašu skolēnos un mazliet nedrošību, skolas gaitas uzsākot, pirmklasniekos, šī diena atnāca arī Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātpamatskolā.

Svētku prieku skolas saimei vairoja arī gaišās, izremontētās skolas telpas un saules pilnā diena, kas raisīja smaidu un vēlmi apgūt jaunas zināšanas.

Apsveikums no ministres

Skolotāju kolektīvam un skolēniem svētku apsveikumu no Izglītības un zinātnes ministres Baibas Rivžas nolasiņa

Mazliet nedroši, bet apņēmīgi – tā jūtas pirmklasnieki

Valmierā šoreiz vēlāk, bet priecīgāk

Pārsla Bebre

Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātpamatskolā – attīstības centrā dzīvespriecīgā bērnu kņada un čalas sākās tikai 10. septembrī.

Tas tādēļ, ka skolas renovācijas darbi aizkavējušies. Neba jau viss izdodas tā, kā domāts un cerēts. **Par to stāsta galvenais speciālists administratīvi saimnieciskajā darbā Egons Cīrulis:** «Finanses tika piešķirtas visu skolas ēku remontam, un reāli arī tām vajadzēja pietikt, tomēr parādījās neparedzēti darbi. Līdz ar to naudas pietrūka. Tāpēc pašlaik skolas sarkanajā ēkā vēl nav sākts remonts. Izglītības ministrija sola, ka nauda būs oktobrī un tad «viss sāksies no gala», šajā laikā bērni mācīsies Jaunatnes centrā. 4. septembrī pabeigti darbi baltajā ēkā, izņemot zāli, un arī internātā. Īpaši lielas eirostila pārmaiņas notikušas tieši internāta telpās: istabiņas gaišas, mājīgas, koplietošanas telpu vairs nav, jo uz katrām divām istabām – sava duša un tualete.»

Kā visā Latvijā, arī Valmierā jūtams pedagogu trūkums: nav kokapstrādes speciālista un sociālā pedagoga. Toties nākuši klāt jauni internāta pedagogi un psihologs.

Mācības uzsāka 158 skolēni. No tiem astoņi mazie ģipari bērnu darzā.

Viss notiek. Gads solās būt saspringts un spraigs, bet jaunās, gaišās telpās! Vēlam veiksmi it visiem, kuri mācās gan mūsu, gan citās skolās!

darbību ar skolas administrāciju un pedagogiem, lai skolēnu mācību un audzināšanas process ritētu veiksmīgi un pozitīvi.

Direktora vietniece mācību darbā Leonora Morozova atgādināja vecākiem par to, ka, sākoties mācībām, vecāki netiek atbrīvoti no pienākuma – audzināt savus bērnus. Viņu pienākums arī runāt ar dēliem un meitām par uzvedību skolā, jo ir skolēni, kuri vēlas parādīt savu spēku, nepakļaujoties skolas noteikumiem. Viņa brīdināja: ja tiks bojāts skolas inventārs, par bojājumu būs jāmaksā vecākiem.

Vecāki tika aicināti arī domāt par to,

lai viņu bērni uz skolu nāktu pieklājīgā un skolēniem piemērotā apģērbā, lai mobilos telefonus skolēni neizmanto stundu laikā un tos nelietotu, pārkāpjot noteikumus un aizskarot citu skolēnu cieņu. Svarīgi ir, ierodoties uz mācībām pirmdienas rītā, nekavēt pirmās stundas, bet piektdienās nedoties mājās pirms mācību stundu beigām.

L.Morozova informēja, ka ar skolēniem, kuriem ir kohleārais implants, ārpus stundām strādās skolotāja Inga Cepurīte. Ir sastādīts nodarbību saraksts, taču liels darbs veicams arī no vecāku puses.

Var izkopt spējas, attīstīt talantus

Direktora vietniece audzināšanas

darbā Brigita Poriete pastāstīja vecākiem par pulciņiem, kas darbojas skolā, – zīmēšanas, ādas apstrādes, keramikas, sporta un citi. Ikviens skolēns aicināts tajos darboties. Lai skolēni neatrastos tikai skolas vidē, audzinātāji ar viņiem piedalīsies dažādos pasākumos ārpus skolas. Lai skolēni neizaugtu par baltrocīšiem, vecāki atbalstīja priekšlikumu, skolā mācīties dažādus sadzīvē nepieciešamus darbus – telpu un savas darbavietas uzkopšanu un citus.

Pateicība

Paldies par palīdzību remontdarbu veikšanā saņēma 4.a un 4.b klases audzēkņu Sanda Vazdiķa, Alvja Štālberga un Reiņa Fausta vecāki.

Raiņa skola jubilejas gadā

Inese Immure, Aija Kārklīņa

Šogad skola atzīmē 80. gadskārtu. Jau vairāk nekā četrdesmit gadu garumā Rīgas Raiņa 8.vakara /maiņu/ vidusskolā vispārējo vidējo izglītību iegūst arī nedzirdīgi jaunieši. Katru rudenī jaunie audzēkņi – dzirdīgie un nedzirdīgie – pamazām pierod cits pie cita esamības, mācās noticēt, ka starp «viņu» un «mūsu» pasauli neatrodas mūris.

Skolā ir uzkrāta ievērojama pieredze ne tikai nedzirdīgo jauniešu izglītošanā, bet arī viņu iesaistīšanā sabiedriskās dzīves norisēs gan skolā, gan plašākā sabiedrībā. Mācību iestāde neatlaidīga darba rezultātā ir izveidojusies par pārliecinošu piemēru tam, ka nedzirdīgo jauniešu integrācija dzirdīgo jauniešu vidē un aktīva līdzdalība sabiedriskajā dzīvē ir iespējama.

Kad ir izvēle...

Ilgus gadus Raiņa vakarskola bija vienīgā izglītības iestāde, kurā jaunieši ar dzirdes traucējumiem varēja iegūt vidējo izglītību latviešu valodā, bet nu situācija ir uzlabojusies – arī nedzirdīgajiem jauniešiem ir izvēles iespējas. Jauniešiem, izvēloties mācību iestādi izglītības turpināšanai, jāapsver un jāizvērtē savas vēlmes un iespējas, salīdzinot ar piedāvājumu, jo ne visur programmas ir saskaņotas un, dažādu apstākļu dēļ mainot skolu, var nākties sākt visu no jauna.

Ja nākotnē plānots studēt, tad vislabāk izvēlēties Rīgas Raiņa vakara /maiņu/ vidusskolu, kurā mācības iespējams apvienot ar darbu vai papildizglītības apguvi. Protams, apvienot darbu ar mācībām nav

viegli, tāpēc lielākā daļa skolēnu izvēlas neklātienas apmācības. Tad lielākā atbildība par iegūtās izglītības kvalitāti gulstas uz pašu skolēnu, jo vienas mācību nedēļas laikā iespējams gūt tikai priekšstatu par to, ko citi apgūst diendienā. Jāpdomā arī, vai pietiks laika un enerģijas apjomīgu mājasdarbu izpildei laikā starp sesijām.

Jaunums!

Lai paaugstinātu mācību procesa efektivitāti un kvalitāti, šajā mācību gadā skolā iekārtotas telpas nedzirdīgo apmācības metodiskajam kabinetam, kurā būs pieejami mācību materiāli un tehniskie līdzekļi.

Kopējas mājas. Abas valodas

Raiņa vakarskolas pedagogu kolektīvs savā praktiskajā darbībā ar nedzirdīgajiem skolēniem atbalsta uzskatu, ka nedzirdība nav invaliditāte. Viņu apmācībā skola akcentē nedzirdīgo iekļaušanu sabiedrībā un viņu problēmu skaidrošanu dzirdīgajiem.

Vislabāk šis process vērojams dzirdīgo un nedzirdīgo skolēnu kopējās ārpusstundu un interešu izglītības nodarbībās, mākslinieciskajā pašdarbībā un citās neformālās aktivitātēs, kur tiek lietota gan runa, gan zīmju valoda.

Ja vēl pirms gadiem desmit skolā pastāvēja divas kopienas, tad šodien var teikt, ka skola ir mūsu visu – dzirdīgo un nedzirdīgo – kopējās mājas. Jebkurš skolas ārpusstundu un audzināšanas pasākums notiek abās valodās, pie tam tulki un sarīkojumu vadītāji ir gan dzirdīgie, gan nedzirdīgie jaunieši.

Atzīmē Nedzirdīgo dienu

Kā jebkurā citā skolā, arī Raiņa vakarskolā notiek gan Latvijas Republikas nozīmīgu svētku dienu atzīmēšana, gan skolas svinības – 1.septembris, jauno skolēnu «ie-

svētību» sarīkojums, žetonu vakari, izlaidumi un citi pasākumi.

Lai skolā un sabiedrībā pilnveidotu izpratni par problēmām, kas saistītas ar dzirdes traucējumiem un popularizētu nedzirdīgo kultūru, katrā septembra pēdējā svētdienā tiek atzīmēta Pasaules nedzirdīgo diena, kas jau kļuvusi par tradīciju arī skolā.

Konkursi, tikšanās

Otrs lielākais pasākums ir skatuves runas un melodeklamācijas konkurss jauniešiem ar dzirdes traucējumiem, kurš šogad jau ceturto reizi. Sarīkojums, kurš aizsākās kā mācību projekts ar mērķi nedzirdīgajiem jauniešiem labāk apgūt latviešu literatūru, pamazām piesaista arvien lielāku auditoriju ne tikai no skolas dzirdīgo un nedzirdīgo jauniešu vides, bet arī ārpus tās.

Konkursu gadu no gada nenogurstoši organizē melodeklamācijas pulciņa vadītāja skolotāja Inese Immure, sadarbojoties ar latviešu valodas un literatūras skolotājiem.

Protams, publiska uzstāšanās ir pārdzīvojums katram un ne jau visi nedzirdīgie, tāpat kā dzirdīgie cilvēki, droši un pārliecinoši jūtas uz skatuves. Prieks vērot tos jauniešus, kuri 10.klasē bailīgi pirmo reizi stājas publikas priekšā, bet 12. klasē ir atraisījušies un iegūst godalgotas vietas. Jāpiezīmē, ka šajā konkursā nav zaudētāju.

Interesešu programma

Skolā tiek realizētas interešu izglītības programmas, kurās ir iespēja apgūt melodeklamācijas un teātra pamatus. Programmas ir atvērtas gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo skolēnu auditorijai.

Kopš 2002./2003. mācību gada ar Rīgas domes atbalstu skolā tiek realizēta interešu izglītības programma.

Nobeigumu lasiet 8.lpp.

Attīstību latviešu zīmju valodai

Lilīta Janševska, ZVC direktore

Ar Valsts valodas aģentūras finansiālu atbalstu LNS Zīmju valodas centrs īstenoja projektu «Attīstību latviešu zīmju valodai!».

Tā laikā notika latviešu nedzirdīgo zīmju valodas minimuma apguves kursi Sociālās integrācijas centra, Rīgas Amatniecības vidusskolas, Alsviķu profesionālās skolas un Barkavas arodvidusskolas pedagogiem, audzinātājiem un darbiniekiem, kuru darbs saistīts ar nedzirdīgo jauniešu izglītošanu, kā arī organizēti semināri arodizglītības iestāžu nedzirdīgo zīmju valodas tulkiem. Sagatavotas 3 latviešu nedzirdīgo zīmju valo-

das vārdnīcas «Mākslas izglītība», «Būvniecība» un «Ēdiena gatavošana», kas tiks izsniegtas arodizglītības iestādēm saskaņā ar finansētāja apstiprinātu sarakstu. Vārdnīcas ir izmantojamas kā rokasgrāmata – palīgmateriāls pedagogiem, audzēkņiem un tulkiem zīmju valodas lietošanai arodmašīnā.

Projekta realizēšanā strādāja darba grupa: Lilīta Janševska, Ilona Liniņa, Skaidrite Pliska, Elfa Zariņa, Jadvīga Bočkāne un Ansis Smons, kā arī iesaistītie brīvprātīgie – sava aroda speciālisti kā konsultanti terminoloģijas jau-

tājumos.

Pateicos par sadarbību un atbalstu Gunai Priedei, Ligai Pauniņai, Ilgai Lūsei, Ritmai Eglei, Ilonai Liniņai, Helmutam Dimantam, Andrim Bergmanim un Pēterim Kursitim.

Sports

Vēl viens čempionāts būs Latvijā

Varis Straziņš

III Eiropas čempionāts telpu futbolā (futzālē) notiks 2010.gadā Rīgā! Tā 24. – 25. augustā Austrijas pilsētīņā Bādenē nosprieda 13.EDSO kongress. Šajā forumā starp 33 valstu pārstāvjiem biju ar Ivetu Krazi. Kongress risinājās viduslaiku viesnīcas ēkā, kurā mitinājās lielākā daļa citu valstu delegātu.

Mēs kopā ar igauņiem, lietuviešiem un poļiem dzīvojam netālu citā vienkāršākā viesnīcā – pansionātā. Uzreiz jāsaka, ka Bādene skaitās Vīnes priekšpilsēta ar senām nelielām ēkām, kur lielākoties dzīvo mākslas un kultūras cilvēki.

Uzslavēja LNSF

Abās kongresa darba dienās no deviņiem rītā līdz pieciem vakarā tika risināti dažādi ar nedzirdīgo sportu un tā attīstību saistīti jautājumi. Šai rakstā pieskaršos tikai svarīgākajiem, kas attiecas uz Latviju vai LNSF. Atskaitoties par dažādiem Eiropas čempionātiem (EČ) aizvadītajos 2 gados, EDSO vadība atzina, ka 5. EČ orientēšanās sportā Čēsis risinājās labā līmenī, un uzslavēja LNSF par veikto darbu. Par citu sporta veidu čempionātiem arī jāsaka, ka visi tie notikuši labā līmenī.

Tika spriests arī par nākamo EČ norises vietām un to maiņu. Vieglatlētikas EČ

2007.gadā notiks Sofijā, Bulgārijā. OS čempionāts 2008.gadā risināsies Viru apkārtnē, nevis Tartu.

Konkurēja Latvija un Šveice

Un tad nāca tālākie gadi, kuriem mēs bijām gatavojušies. Uz 2010.gada zāles futbola (futzāles) čempionātu pretendēja Šveice un Latvija. Iepriekšējos gados pienāca informācija, ka to vēlas organizēt arī Armēnija un Izraēla. Kongresā Izraēla savu kandidatūru nemaz nevirzīja, bet Armēnijas pārstāvji vispār nebija ieradušies. Vispirms Šveices Nedzirdīgo sporta federācijas prezidents pamatoja, kāpēc vēlas uzņemt sacensības.

Pēc tam bija mana kārtā. Pastāstīju par olimpisko centru, Hanzas vidusskolu, kur lieliski var notikt sacensības. Arī viesnīcas ir tuvumā, turklāt šogad Latvijā veiksmīgi aizvadīts Pasaules un Eiropas hokeja čempionāts dzirdīgajiem. Parādījām atbalsta – saskaņojuma vēstules no Latvijas Futbola federācijas, Rīgas Domes un Nacionālās sporta padomes. Balsojums ar 40 balsīm par labu mums, 15 par Šveici. Tiešām biju pat pārsteigts par lielo balsu starpību!

Pārvēlēja Valdi

Nākamais interesantais notikums bija EDSO Valdes četru locekļu pārvēlēšana. Statūti paredz, ka ik pēc 2 gadiem četriem no 8 locekļiem beidzas pilnvara. Uz šīm 4 vietām bija izvirzīti 8 kandidāti. Arī lietuvieši virzīja savu prezidentu A.Jasiunu un igauņi savu prezidentu R.Kuusiku. Man uzticēja balsu skaitīšanu komisiju 3 cilvēku sastāvā. Aizklāti balsojot, Valdē ievēlēja: I.Malaurie (Francija), V.Sandugeju (Ukraina), R.Kuusiku (Igaunija) un H.Duarti (Portugāle).

Paaugstināja biedru maksu

Kongress lēma par biedru maksas paaugstināšanu: visām valstīm jāmaksā vienādi – 200 EUR (līdz šim 75 EUR). Pamatojums – visām valstīm vienāds delegātu skaits, arī balsu skaits (2), tāpēc maksai jābūt vienādi. Par protestiem turpmāk jāmaksā būs 100 EUR (50 EUR vietā). Uz nākošo kongresu atlika sportistu starta naudas un citu maksājumu izlemsanu.

Jaunas idejas

Kongress nolēma arī izstrādāt uz nākamo kongresu jaunu statūtu projektu, lai EDSO prezidentu atklāti kongresā ievēlētu visi delegāti, nevis Valde kā līdz šim.

Nobeigumā izskanēja un tika vizuāli prezentēts Slovērijas priekšlikums veidot pilnīgi jaunu shēmu pasaules un Eiropas nedzirdīgo sportam ar mājvietu Slovērijā. Prezentētāji delegātus aicināja nobalsot par atbalstu izstrādes turpināšanai. Šī ideja, kā no gaisa nokritusi, daudziem izraisīja neizpratni, jo oficiāli nebija iekļauta dienaskārtībā. Diskusijas nenotika, tomēr kongress nobalsoja par izstrādes darbu turpināšanu un informācijas sniegšanu nākamajā kongresā.

Kongresa laikā notika arī Ziemeļvalstu/Baltijas valstu neoficiāla apspriede. Galvenā tēma par 2008. gadā paredzēto sporta festivālu Ālandu salās. Tajā pamatā paredzēti klubu komandu starti dažādos sporta veidos. Pašlaik notiek tādu sporta veidu apzināšana, lai būtu pēc iespējas kuplāks dalībnieku skaits tieši no klubiem.

Starplaikos protams, notika arī neoficiālas tikšanās. Manuprāt, tādās var veidot labas savstarpējās attiecības ar partneriem, lai veiktos darbs nākotnē.

Jubileja!**Mūsu teātra
Māmuļai – 100****Ilze Kopmane**

Šķiet neticami, ka roka raksta šo trīsciparu skaitli... Tik spilgtas vēl atmiņā piesātinātās, spraigās darbadienas kopā ar režisori Elvīru Elksni, kad mēģinājumu vakari «Rītausmā» uz kārtējās lugas iestudējumu pulcināja aktieru trupu vismaz pāris reizi nedēļā.

Viņas radošais darbs vairāk nekā 40 gadu garumā ir bagātība nedzirdīgo cilvēku kultūras fondā, un

tā ir milzīga! Vairāki simti uzvedumu, lugu, skeču un ainu iestudējumu, literāras montāžas un improvizējumi... Daudzu desmitu nedzirdīgo talantu atklāšana uz skatuves un panākumu kalnāšana izrādēs, koncertos, tematiskos vakaros, audzinot arī skatītājus – mākslas un kultūras cienītājus. To mantojumu nevar pazaudēt.

Režisore kā mīļa, laba, bet stingra un prasīga māte dzīvoja līdzīgu savu «bērnu» – aktieru radošajiem, sabiedriskajiem un personiskajiem priekiem un bēdām, ar savu

paraugu rosinot viņus būt cilvēkiem, atvērtiem un jūtīgiem pret pasaules sāpēm un pārdzīvojumiem. Un tāpēc pilnā mērā šodien viņu godājam par nedzirdīgo teātra Māmuļu.

Režisore, LNS Goda biedre Elvīra Elksne saņēmusi ne tikai daudzus nedzirdīgo saimes cieņas apliecinājumus, bet arī Dieva svētību savam garajam mūžam, ko spējusi vadīt ar radošu garu un dzīvu interesi par visu, kas notiek Latvijā, nedzirdīgo kopienā, tālākā un tuvākā apkārtnē.

Vēlam saglabāt šo gara spēku un fizisko sīkstumu, lai arī turpmāk katru rudenī 17.septembrī teātra mākslas un viņas personības cienītāju taka varētu vest pie viņas uz «Anciši» Allažu pagastā.

• Īpašais sveiciens •**ELVĪRAI ELKSNEI***Ir jūsu mūža dzīpari**Tik košos rakstos vītil**Viz tajos ziedu vasaras,**Skan rudenī, kas aizvadīti.*

Paldies Jums, godātā Režisore, par raženo, radošo mūžu, kuru dāsni veltījāt nedzirdīgo teātra mākslas kopšanai. Tas ir pamatā mūsu turpmākajam darbam nedzirdīgo kultūras tradīciju attīstīšanā mūsdienās.

No sirds vēlam saglabāt spēku, izturību, gara možumu un miesas stiprumu. Līdz nākamajai jubilejai!

*Latvijas Nedzirdīgo savienības valde**LNS Rīgas biedrība**Kultūras centrs «Rītausma»**Laikraksts «Kopsoli»***«Raiņa skola jubilejas gadā ...»**

Sākums 6. lpp.

Tā saucas «Komunikācijas prasmju attīstība jauniešiem ar dzirdes traucējumiem», un tās mērķis ir veicināt nedzirdīgo jauniešu iekļaušanos sabiedrībā un nedzirdīgo un dzirdīgo jauniešu savstarpējo sapratni un sadarbību.

Kā metode izvirzītās problēmas risināšanai tika izvēlēti mākslinieciski radoši projekti, kuros kopīgi darbojas gan dzirdīgie jaunieši, gan jaunieši ar dzirdes traucējumiem. Daudziem atmiņā palikuši iestudējumi, kuri tapuši šīs programmas ietvaros – emocionālā *Pasaules radišana*, jahtais tautasdziesmu projekts u.c.

Radošās nometnes

Kā patstāvīga integrācijas procesa forma izveidojusies mākslinieciski radošās integrācijas nometne, kurā piedalās galvenokārt komunikācijas programā iesaistīti jaunieši. Trīs dienas pava-

sarī, pirms mācību gada noslēguma un valsts pārbaudes darbu sākuma, jaunieši pavada ārpus Rīgas, kopīgi strādājot pie koncertprogrammu veidošanas un projektu realizācijas, iepazīstot apkārtnes kultūrvēsturiskos objektus un kopīgi atpūšoties.

Neformālā gaisotne un kopīgie mērķi veicina ne tikai savstarpējo komunikāciju, bet arī uzlabo skolēnu un pedagogu savstarpējās attiecības, pozitīvi ietekmē ārpusstundu un interešu izglītības nodarbības, rosina vēlmi mācīties, piedalīties visā, kas notiek skolā.

Sūtām vislabākos vēlējumus gan skolotājiem un skolēniem, gan skolas absolventiem un atbalstītājiem. Īpašs sveiciens 2006. gada absolventiem – gan tiem, kuri turpina mācības, gan tiem, kuri strādā. Uz tikšanos skolā!

Mīļi sveicam

Lai arī ir vēji un lieti, lai ir rūpes un raizes, bet pāri tam visam – siltā saule, prieks par dzīvi un mīlestību!

100

17.IX ELVĪRA ELKSNE, Rīgas

65

15.IX VILNIS GULBIS, Rīgas

18.IX IMANTS GREIERS, Liepājas

20.IX ZIGRĪDA ŽUKAUSKA, Rīgas

22.IX VANDA GRĪGA, Daugavpils

23.IX KARMENA IKAUNIECE, Rīgas

25.IX MARIJA ZAKREVSKA, Rīgas

26.IX RITA JĀKSONE, Smiltenes

28.IX NIKOLAJS KUĻEVŠ, Rīgas

60

7.IX NIKOLAJS DAMBERGS, Rīgas

11.IX ANITA GATAVA, Liepājas

15.IX NATĀLIJA KUZNECOVA, Rēzeknes

18.IX KĀRLIS GRUNDMANIS, Rīgas

21.IX TEIKA LASMANE, Liepājas

27.IX EMĪLS STRODS, Rēzeknes

55

4.IX AIVARS KRONBERGS, Rīgas

15.IX ARNOLDS PAVLINS, Rīgas

15.IX MĀRĪTE RIEKSTIŅA, Rīgas

16.IX PĒTERIS GROMS, Rīgas

25.IX KRISTĪNA SIDAROVĪČA, Rīgas

50

27.IX EDVĪNS LANKOVSKIS, Valmieras

• Īpašais sveiciens •**ANITAI GATAVAI***Ir viss tāpat kā bijis —**Tā pati sirds un starojums,**Tā pati saule, debesjums —**Vien laiks ir gadus pārmainījis.*

Mīļi sveicam 60 gadu jubilejā, novēlam veselību, izturību un dzīvesprieku.

*Aina Anna ar ģimeni***• NIKOLAJAM DAMBERGAM •***Lai veselība, izturība, darba griba**Un prieka mirkļu spoža ziba.*

Dzīves 60. gadskārtā sveicam savu valdes locekli!

RSK «NS»

† Līdzjūtības*Saule jau nenodzisa,**Palika arī pasaule visa.**Tik cilvēks projām gāja,**Uz savām zemes mājām.*

Izsakām dziļu līdzjūtību Jeļenas Sokirko tuviniekiem, viņu zemes klēpī guldot.

*Bijušie darba kolēģi apavu ceļā***Nākamais numurs 20.septembrī**

Iespējas dotas. Izmantojiet tās!

Ilze Kopmane

No šī gada oktobra Latvijas reģionos sākas LNS jaunā projekta «Mēs — sabiedrības daļa II» realizācija. Tā norises vietas būs: **Daugavpils, Rēzekne, Pļaviņas, Jēkabpils, Valmiera, Kuldīga, Liepāja, Ventspils, Smiltene.**

LNS jaudīm šī projekta ievirze jau zināma no līdzīga nosaukuma projekta «Mēs — sabiedrības daļa I». Pamatā abiem ir iekļaušanas, motivācijas aktivitātes — tādu pasākumu organizēšana reģionu biedrībās, kas piesaista biedrībai nedzirdīgos cilvēkus, rosina viņus darboties vispirms savā kopienā, pēc tam ārpus tās — plašākā sabiedrībā, darba meklējumos.

Uzdriktēšanās, drosme, neatlaidība, pašvērtības un pašcieņas stiprināšana — lūk, tās ir īpašības, kas katram sevi jāattīsta, lai rastu stabilu pamatu vispārējā konkurencē sabiedriskos procesos, darba tirgū, komunikācijā ar apkārtnējo sabiedrību mazākā (ģimene) vai lielākā (darba kolektīvā, interešu kopās, apvienībās utt.) mērogā. Tuvāk par projekta aktivitātēm — nākošajā ziņu lapā, bet šoreiz iepazīstinām jūs ar sievietēm, kurām šo īpašību netrūkst!

«Integrējamies sabiedrībā!». Rīga, Kongresu nams — 2005. Šogad tikšanās 1.oktobrī pl. 12

Ceļā uz diplomu un labu darbu

LAI PIEPILDĪTOS CERĪBAS

Kādā jaukā augusta pēcpusdienā «KS» ielūkojās divās prestižās Rīgas centra viesnīcās Konventa sēta un Hotel de Rome. Gājiena mērķis — iepazīties ar tur strādājošām nedzirdīgām sievietēm — četrām topošajām istabnēm viņu apmācību prakses vietās. Tālāk par redzēto un uzzināto no pašām kursantēm.

MĀCĀS BEZDARBNIĒKU KURSOS

Visas četras jaunās sievietes — Ira Kujikova, Vita Riņķe, Inese Klāsupa un Dace Jelagina, būdamas bezdarbnieces, uz Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) organizētajiem istabeņu kursiem pieteikušās pēc Ineses Immures ierosinājuma. Arī Elīna Roopa, Ineses audzēkne, vakarskolā ieklausījās šajā priekšlikumā un pievienojās četrtoņei.

Un tā jau no pavasara sākus mācības, kas notiek Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskolā, Nīcgales ielā 26. Piecu mēnešu kurss tiek apgūtas nepieciešamās zināšanas dažādās ziņub jomās: viesnīcu ekonomikā, psiholoģijā, uzvedības etiķetē, sadzīves ķīmijā, drošības tehnikā, datorprasmē utt.

Ātri un interesanti pagājis šis laiks, kursantes atzīst, un nu pienācis brīdis, kad teorija jāsavieno ar praksi, jāsamēro ar ikdienas darbiem. Viņas nosūtītas praksē uz lieliem, grezniem Vecrīgas hoteliem, kurus īpaši iecienījuši ārzemju viesi, kas vasarā mainās cits pēc cita itin ātri. Tāpēc te prakses laikā darba netrūkst arī viņām.

PIEREDZE KONVENTA SĒTĀ

Sākumā šaubījušās un baidījušās un cita no citas: kursu organizatore, prakses vadītājas, pašas kursantes — kā veiksis darbs, kā sapratīsies, vai tiks galā katra ar saviem pienākumiem?

Irēna Mukāne, prakses vadītāja Konventa sētā:

«Man bija nopietnas pārdomas, kad mums piedāvāja pieņemt darbā nedzirdīgās kursantes. Tas notika pirmoreiz viesnīcas pastāvēšanas laikā. Taču pirmajā tikšanās — iepazīšanās reizē redzēju, ka meitenes darbā patiesi ieinteresētas un apņēmīgas apgūt visas amata iemaņas. Tas mani radīja pārliecību, ka sapratīsies, un neesmu vilusies.

Jāteic, ka komunikācija ar klusuma pasaulē mītošiem cilvēkiem mani ir bagātinājusi ar jaunu pieredzi un atziņām. Savstarpējā saskarsme mūs vi-

sus disciplinē, jo arī dzirdīgam personālam ir jāņem vērā dažādi sīkumi, piemēram, katrai lietai jābūt savā vietā, jo meitenes ir acīgas, ar labu orientācijas spēju un redzes atmiņu. Divreiz nav jāskaidro, visas atceras, ja mēs paši esam precīzi.

Man ir prieks, ka praktikanter ne vairās no nekāda darba, labi saprotas ar savām darba audzinātājām, ir vēriņas un cenšas paveikt visu pēc labākās iespējas.

Galvenais ieteikums meitenēm — neapjukt nevienā situācijā, bet vienkārši parādīt, ka nedzird. Cilvēki sapratis...»

Ira Kujikova:

«Mēs šeit darbus apgūstam pakāpeniski, sākot no vienkāršākiem, kā, piemēram, putekļu slaucīšana, grīdu tīrīšana, gultu kļāšana. Katru dienu jāiztira 20 numuri. Vēlāk apgūsim grūtāku māku — vannas istabas tīrīšanu.

Man šī viesnīca patīk ar savu stila vienkāršību. Nav lielu, smagu paklāju un aizkaru, mēbeles gludas, vienkāršas, viegli kopjamas. Sarežģītāk ir vienai saklāt lielās gultas, bet droši vien tas arī ir apgūstams ar laiku. ⇨

Konventa sēta — Ira un Vita ar savu prakses vadītāju

Šeit strādāt ir ļoti patīkami

⇒ Mācību laikā uzzinātais te labi noder, jo daudz kas jau pazīstams, nav vairs daudz jāprasa citiem. Visvairāk mēs uztraucamies, kā atbildēsim dzirdīgiem viesiem, ja mums kaut ko uzprasīs. Prakses vadītāja solīja padomāt, kā šo jautājumu atrisināt, — varbūt izgatavos parādāmu rakstveida ziņojumu: *«Esmu nedzirdīga, lūdzu griezties reģistrācijā»* vai tml.»

Vita Riņķe:

«Mums ir jaukas skolotājas — dzirdīgās istabenes, kas šeit ilgstoši strādā. Viņas strādā līdzās mums, visu parāda, un mēs mācāmies, vērojot viņu darbu. Savu izvēli mācīties šajā profesijā nenozēloju, jo, strādājot šādā lielā viesnīcā, var daudz ko apgūt. Arī darbalaiks te labs, un vakarpusē vēl daudz ko citu var paspēt. Tiesa gan, jāstrādā saskaņā ar grafiku — arī brīvdienās.

Jūtu, ka te par darbiniekiem rūpējas. Mums ir spectērpi, dvieļi, pēc darba duša noskalojamies. Ēdina ļoti garšīgi trīsreiz dienā. Kolektīvā rīkojot arī dažādus kopīgus pasākumus, izrāžu apmeklējumus, svētku atzīmēšanu.

Mums ar Iru ir cerības šeit palikt darbā pēc kursu beigšanas. Ceru, ka tās piepildīsies.»

HOTEL DE ROME — VIEGLI NAV, BET NODERĪGI

Ausma Ziberga, prakses vadītāja:

«Mums lielu šaubu nebija, kad piekritām sadarbībai kursu prakses organizēšanā. Pēc manām domām, nedzirdība nevar būt šķērslis istabenes darba pieņēmuma veikšanai.

Sazināšanās problēmas taču nākas risināt vai katru dienu arī ārzemniekiem, kuri prot tikai vienu — savējo valodu. Reizēm mums te ir īstais mēmais šovs, kur darbojas gan mīmika, gan viss ķermenis — rokas, kājas, acis utt.

Protams, jādodomā, kā nedzirdīgiem darbiniekiem vislabāk kontaktēties ar viesnīcas iemītniekiem. Plānojam izgatavot dažāda satura zīmītes angļu valodā, ko viņiem varētu parādīt, piemēram: *«Vai vēlaties, lai uzkopju numuru?»* u.c.

Arī mums, dzirdīgiem darbiniekiem, jāapgūst komunikēšanas niānses — skatīties uz sarunbiedru un savu sakāmo teikt pēc iespējas skaidrāk un tiešāk.

Kursantēs jūtu vēlmi strādāt labi, apgūt amata noslēpumus un izturēt godam šo grūto iesākumu. Mans vēlējums: atcerēties, ka drošiem pieder pasaule. Pašām sevi jāapliecina un jāpierāda sava varēšana, tad pasaule vērs savas durvis.

Tiesa, jāatzīst, ka kopumā visai sabiedrībai vēl garš izpratnes veidošanas ceļš ejams, lai tā spētu bez aizspriedumiem pieņemt jebkuru savu daļu, arī nedzirdīgo. Iedrošinos teikt, ka mūsu gatavība pieņemt praksi un arī darbā šīs mūsu jaunās darbabiedrenes ir mazs solītis šajā ceļā. Lai viņām veicas!»

Dace Jelagina:

«Esmu strādājusi dažādus darbus. Pirms nonācu bezdarb-

Inese un Dace iziet praksi viesnīcā Hotel de Rome

nieku pulkā, kafējnīcā mazgāju traukus. Tur bija vieglāk nekā šeit. Taču esmu strādājusi arī par vērpēju fabrikā, un tur bija daudz grūtāk. Tā kā visādi klājies, tāpēc esmu gatava apgūt arī šo amatu.

Pirmajā dienā ļoti piekusu, sāpēja mugura, bet tagad sāku pierast. Šajā viesnīcā viss jādara ļoti rūpīgi, daudz rūpīgāk nekā savās mājās: ikreiz jāiztīra visi kaktiņi, jānospodrina visi priekšmeti, visi stūrīši precīzi jānoloka gultasveļai utt.»

Inese Klāsupa:

«Man te iepatīkās jau pirmajā dienā, kad tuvāk iepazīnāmies ar mūsu skolotājām — citām istabēnēm. Ļoti laipni cilvēki, visu mums izrādīja, paskaidroja, iedrošināja. Tā arī sākām! Jākopj 18 numuri. Vissarežģītākā procedūra — lielo divguļamo gultu saklāšana pēc visiem noteikumiem. Zinu, ka mēs te daudz ko iemācīsimies, jo te nākuši mācīties arī mūsu kursa pedagogi, lai zinātu, kas un kā jādara un ko mācīt mums...»

DIPLOMS — LABA LIETA

Kursu tulkam Dzintrai Bērziņai arī ir savs vērs — ģemams viedoklis:

«Priecājos par mūsu uzņēmīgajām nedzirdīgajām meiteņēm, kuras izmantoja šo iespēju mācīties un ar savu labo darbu prakses vietā nodrošinājušas arī savu nākotni. Darbs prestižā viesnīcā pavērs lielākas iespējas tālākajā darba dzīvē.

Jebkuram bezdarbniekam tā ir labākā izvēle — mācīties, apgūt jaunu amatu vai papildināt savas zināšanas un prasmes jau apgūtā amatā. Beidzot kursus, audzēkņi saņem nevis kādas firmas, bet valsts apstiprinātu izglītības dokumentu — diplomu. Ar to jau var drošāk pretendēt uz labāku vietu Latvijā un arī ārzemēs, kur nodrošināta stabila alga, tiek maksāti nodokļi un cilvēkam ir sociālās garantijas.

Oktobrī mācības sāks jauna

nedzirdīgo grupa. Laipni lūdzam visus interesentus!»

Kā sākās sadarbība ar NVA?

Raiņa skolas skolotāja Inese Immure:

«To es nesauktu par sadarbību, bet par nejaūšu gadījumu. Kādā citā jautājumā kontaktējies ar NVA darbiniekiem, un, starp citu, aizsākām sarunu arī par nedzirdīgo bezdarbnieku iespēju mācīties šīs iestādes organizētosursos.

Sākumā no NVA puses bija šaubas, vai tas būtu iespējams: kā gan apmācītās istabenes varēs sekmīgi strādāt, būdamas nedzirdīgas? Man bija lielisks arguments: esmu bijusi daudzkārt ārzemēs, bet viesnīcās nekad man nav nācies ne kontaktēties, pat ne redzēt istabenes! Tātad viņas dara savu darbu nemanāmi, parasti bez klientu klātbūtnes. Pamazām arī NVA sāka atkāpties no savas iepriekšējās pozīcijas, un radās doma: jā, kāpēc gan ne!

Tad nu atlika vien komplektēt grupu. Te liela nozīme ir tieši individuālai pieejai. Izmantoju savu profesiju — varēju par šo iespēju pastāstīt vakarskolas jauniešiem, savām paziņām — bezdarbniecēm utt.

Vēl man ir doma, ka šādi kurss nepieciešami arī puīšiem, — ar ievirzi celtniecībā. Daudzi jau strādā šajā nozarē neoficiāli. Diplomu vai amatprasmes sertifikātu viņiem nav, bet, ai, kā vajadzētu! Kursos varētu apmācīt arī sociālos aprūpētājus, kuri tādi varētu būt gan nedzirdīgiem, gan dzirdīgiem aprūpējamiem cilvēkiem.

Esmu nākusi pie atziņas, ka LNS ļoti būtu nepieciešams pastāvīgs štata darbinieks, kas pārzinātu nedzirdīgo nodarbinātības un amatu kvalifikācijas jautājumus. Viņam darba netrūktu, un tas būtu svētīgi visiem — gan bezdarbniekiem, gan tiem, kas strādā.»

Kā sekot projekta «Mēs — sabiedrības daļa II» notikumiem?

Projekta norisi un ziņas par gaidāmiem pasākumiem regulāri atspoguļos laikraksts «Kopsoli».

Par to varēs uzzināt arī LNS mājaslapā un reģionu klubos uz vietas. Bet jaunums ir tas, ka ziņas būs atrodamas arī reģionālajos preses izdevumos ievietotajos sludinājumos.

Vēlu visiem un katram — atrast sev vistīkamākos, noderīgākos pasākumus sev tuvākajā norises vietā un — uz tikšanos!

Galvenā redaktore:
Ilze Kopmane.
Iespēsts SIA «Elpa-2»

Ja gribi būt dzīves straumē, esi gatavs tai pretoties.
D. Čopra

Materiāli sagatavoti ar ES finansētu atbalstu. Par to saturu pilnībā atbild Latvijas Nedzirdīgo savienība, un tie nekādā ziņā neatspoguļo ES viedokli.